

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดได้กล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2555 – 2560)

2. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า(พ.ศ. 2555 – 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ใช้การเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยเริ่มจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย ๆ หลังจากนั้นใช้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นเครื่องชี้นำไปหากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อีกจนทำให้ขนาดของตัวอย่างใหญ่ขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครื่องชี้นำไปหากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ต้องเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลถูกต้อง เชื่อถือได้ และตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย(ชิดชนก เริงเยาว์, 2539 : 223 – 224) ได้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาสเขต 1 จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 10 คน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ทั้งหมดมี 5 หัวข้อ คือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยตามวิธีการเอเอฟอาร์ ดำเนินการเก็บข้อมูลตามวิธีการของเอเอฟอาร์ ซึ่งได้กำหนดให้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามโดยผู้วิจัยให้เค้าโครงเริ่มต้นเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีลักษณะเป็นกลางกับผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นการกระตุ้นในการสร้างภาพในอนาคต โดยผู้วิจัยทำหน้าที่จดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ เพื่อความชัดเจนและเพื่อให้คำสัมภาษณ์เป็นไปในลักษณะกว้างๆ ที่วางไว้ โดยผู้วิจัยไม่ชี้นำคำตอบในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ลักษณะสำคัญของการสัมภาษณ์ คือ เป็นการสัมภาษณ์ในลักษณะปลายเปิด ไม่มีการกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนสร้างภาพในอนาคต 3 แบบ คือ ภาพอนาคตในทางที่ดี ภาพอนาคตในทางที่ไม่ดี และภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดตามหัวข้อที่ผู้วิจัยได้กำหนด

หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์และเรียบเรียงเขียนเป็นรายงานการสัมภาษณ์ฉบับร่างประกอบด้วยภาพอนาคตในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ทั้ง 3 ภาพ ได้แก่ ภาพอนาคตในทางที่ดี ภาพอนาคตในทางที่ไม่ดี และภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดและนำกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ถอดเทปการสัมภาษณ์เพื่อจัดทำรายงานการสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนที่ได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไข มาแจกแจงเพื่อหาความถี่ของแนวความคิดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือเป็นความเห็นร่วมกันของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดในแต่ละหัวข้อของการสัมภาษณ์ เพื่อแยกแยะความคล้ายคลึงของแนวความคิดที่ปรากฏในเนื้อหารายงานการสัมภาษณ์ โดยไม่มีการแต่งเติม

2. นำประเด็นแนวคิดที่ได้จัดทำเป็นตารางสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ เพื่อหาความถี่แต่ละประเด็นจากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน

3. นำแนวความคิดที่เป็นลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือที่เป็นความเห็นร่วมกันซึ่งมีความถี่มากที่สุด 3 อันดับมาสรุปเป็นภาพอนาคตทั้ง 3 ภาพ คือ สรุปภาพอนาคตในทางที่ดี สรุปภาพอนาคตในทางที่ไม่ดี สรุปภาพอนาคตในทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งถือเป็นฉันทามติระหว่างกลุ่ม ผู้ให้สัมภาษณ์

4. นำสรุปภาพอนาคตในทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด ที่เป็นฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มาเขียนเป็นภาพอนาคต แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาสเขต 1 ซึ่งเป็นผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการรวบรวมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน จะต้องปรับลดเนื้อหาสาระบางกลุ่มสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และควรให้ภูมิภาคมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่นในภาพรวมของประเทศเพื่อให้มีมาตรฐาน และแยกหลักสูตรแกนกลางจากหลักสูตรท้องถิ่นโดยสถานศึกษาจะมีหลักสูตร 2 เล่ม คือ หลักสูตรสถานศึกษาแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษาท้องถิ่น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน จะต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มาตรฐานในคัดสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษาต้องมีมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยจะต้องผ่านการทดสอบทางจิตวิทยา และควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการศึกษาทั้งภาพรวมระดับประเทศโดยจะต้องพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนแต่ละท้องถิ่นเพื่อปรับฐานความรู้ของผู้เรียนให้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศและผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีเรียนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน จะใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีเป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วย

ตนเองมากขึ้น เข้าถึงคลังความรู้ได้ง่ายขึ้น และสื่อจะมีความทันสมัย ใช้งาน พกพาสะดวก สามารถนำไปใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา

ด้านการวัดผลประเมินผล แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ต้องเพิ่มเติมนการวัดสมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยปรับจากระบบที่ใช้ค่าสำคัญสะท้อนมาตรฐาน เป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร หรือระบบร้อยละเช่นเดียวกับการวัดองค์ความรู้ แล้วนำทุกด้านมารวมกันเพื่อหาค่าเฉลี่ย ถึงจะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่เน้นการสอบแบบข้อสอบปรนัย เน้นการปฏิบัติและการสร้างชิ้นงาน

บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่เดิม โดยเพิ่มเติมตัวแทนจากสถานประกอบการ โดยจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทำนองเดียวกับการบริหารกิจการในบริษัท คือมีคณะกรรมการที่เป็นทีมบริหาร คอยดูแลให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุน กำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย วิธีปฏิบัติ และการประเมินผล

2. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาในอนาคต สถานศึกษาจะมีอิสระในการออกแบบ โครงสร้างรายวิชาและเวลาเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน โดยอิงมาตรฐานการศึกษาชาติ เช่น ในระดับประถมศึกษาเน้นทักษะการใช้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาเน้นทักษะอาชีพ และความเป็นเลิศในสาขาวิชาเพื่อการศึกษาต่อที่สูงขึ้น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือการพัฒนาครูและผู้บริหารให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ สามารถบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ คือ สถานศึกษาจะมีอิสระในการคัดสรรสื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนรู้ที่สูงขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริการสื่อกับนักเรียนโดยทั่วถึง

ด้านการวัดผลประเมินผล คือ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการวัดผล ประเมินผลด้านสมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยต้องออกแบบเครื่องมือวัดที่มีความเป็นปรนัย มีค่าความเชื่อมั่นและมีอำนาจจำแนกเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี

ด้านบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องมีมาตรฐานในการคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการศึกษาเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเตรียมการในจ่ายค่าตอบแทนในอนาคต

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องปรับลดเนื้อหาสาระบางกลุ่มสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และควรให้ภูมิภาคมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่นในภาพรวมของประเทศเพื่อให้มีมาตรฐาน และแยกหลักสูตรแกนกลางจากหลักสูตรท้องถิ่น โดยสถานศึกษาจะมีหลักสูตร 2 เล่ม คือ หลักสูตรสถานศึกษาแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษาท้องถิ่น โดยมีแนวทางคือ สถานศึกษาจะมีอิสระในการออกแบบโครงสร้างรายวิชาและเวลาเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนโดยอิงมาตรฐานการศึกษาชาติ เช่น ในระดับประถมศึกษาเน้นทักษะการใช้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาเน้นทักษะอาชีพ และความเป็นเลิศในสาขาวิชาเพื่อการศึกษาต่อที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระครูสังฆรักษ์ ชัยศักดิ์ (2551:บทคัดย่อ)ซึ่งทำการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรเพิ่มสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา/นักเรียน/ท้องถิ่นและชุมชนในเรื่องของอาชีพเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และเพื่อพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับเขาวนปัญหาและด้านอารมณ์ของนักเรียนและสามารถนำมาใช้กับชีวิตประจำวันได้ ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร โรงเรียนควรปรุงสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น ด้านการเตรียมความพร้อม ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนและตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในพื้นที่ได้จริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546:33) ที่กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้ จะประกอบด้วย 3 ประการ คือ ผู้เรียน บทเรียน และวิธีเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพาสนา จุรัตน์(2548:112) ที่กล่าวว่าเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นวิธีการ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้

จำเป็นต้องมีสาระที่เรียนรู้ควบคู่ไปด้วยกันเสมอ เช่น ผู้เรียนอาจใช้วิธีการเรียนรู้โดยการถามการอ่าน หรือการคิด แต่ผู้เรียนไม่สามารถถาม อ่าน หรือ คิดลอย ๆ ได้ จำเป็นต้องมีเรื่องที่ถาม เรื่องที่อ่าน หรือเรื่องที่คิดด้วย ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้จึงต้องอยู่ควบคู่ไปด้วยเสมอ เมื่อผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนรู้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ แล้ว ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจสิ่งที่เรียน ดังนั้น เมื่อพูดถึงผลการเรียนรู้จึงมีองค์ประกอบสำคัญที่มาเกี่ยวข้อง 2 ส่วน คือ สาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้

ดังนั้นการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสำหรับนักเรียน ในอนาคตจะต้องมีการปรับลดเนื้อหาสาระในระดับประถมศึกษาและเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับ อาชีพ การเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อ การพัฒนาความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ มีหลักสูตรที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน มีการควบคุมมาตรฐานการจัดทำหลักสูตร ในส่วนที่เป็นสาระท้องถิ่น โดยจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการ จะต้องมีการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดพร้อมทั้งการวัดผลประเมินผลที่เป็นรูปธรรมมีระเบียบวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้สาระท้องถิ่นมีมาตรฐานสืบทอดภูมิปัญญาและคงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมไทยด้าน โครงสร้างของหลักสูตรจะมีการปรับรูปแบบการนำหลักสูตรไปใช้ในรูปแบบที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมกับสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับการใช้ชีวิตได้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการมาตรฐานในคัดสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษาต้องมีมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยจะต้องผ่านการทดสอบทางจิตวิทยา และควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการศึกษาทั้งภาพรวมระดับประเทศโดยจะต้องพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนแต่ละท้องถิ่นเพื่อปรับฐานความรู้ของผู้เรียนให้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศและผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีเรียนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยมีแนวทางคือการพัฒนาครูและผู้บริหารให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ สามารถบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546:17 – 18) ที่ว่า กระบวนการเรียนรู้(Learning Process) หมายถึงการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ต่างกับกระบวนการสอน (Instructional Process) ตรงที่ว่ากระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่แต่ละ

บุคคลใช้เพื่อช่วยให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ โดยผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้จะตกแก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่กระบวนการสอนเป็นกระบวนการที่บุคคลช่วยให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ โดยผู้สอนมีหน้าที่สร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อเร้า ชี้นำและคอยช่วยเหลือเกื้อกูลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และยังสอดคล้องกับแนวทางจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542ที่ได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพไว้ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันถึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และยังสอดคล้องกับสอดคล้องกับวัฒนธรรม ระเบียบทุกข (2542:4) ที่กล่าวเกี่ยวกับแนวความคิดของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) ว่านักจิตวิทยากลุ่มนี้ มองว่า คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้น การที่เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนเองจะเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็กในการจัดการเรียนการสอนถ้าครูมองเห็น “โครงสร้าง(Structure)” ของสิ่งที่จะเรียน จะช่วยให้จำสิ่งที่จะเรียนได้ดี สามารถทำความเข้าใจในหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ครูควรตั้งประเด็นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นค้นคว้าตามลำพังหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งไม่เพียงแต่จะฝึกเขาให้มีทักษะในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่จะเป็นการช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตน ซึ่งจะทำให้เขาเป็นนักแก้ปัญหาต่อไปในอนาคตและยังสอดคล้องกับสอดคล้องกับเพ็ญจันทร์ เจริญประเสริฐ(2543 : 16) ที่กล่าวว่า ทฤษฎี การเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิซึ่ม

(Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เชื่อว่าผู้เรียนต้องสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและยังสอดคล้องกับวัฒนธรรม ระวังทุกข์ (2542:4) ที่กล่าวถึงแนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ที่ว่านักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คำนึงถึงความเป็นคนของคนที่มีอิสระ สามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสระเสรีภาพ ในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเดือดร้อน ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มนี้เสนอแนะว่าควรให้เด็กมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) นั่นคือ ครูควรฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชมหรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าหากเราให้อิสระภาพแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง พ่อแม่ และครูควรไว้วางใจในตัวเด็ก เปิดโอกาสและช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตต่อไป ไม่ควรควบคุมหรือ บงการชีวิตเด็กให้เป็นไปตาม ที่ต้องการ ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ให้ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ครูจะต้องเชื่อและศรัทธาในความเป็นมนุษย์ ความเชื่อและความไว้วางใจจะช่วยให้บุคคลพัฒนาศักยภาพของตน ครูต้องจริงใจ ไม่เสแสร้ง และต้องพยายามสื่อให้ผู้เรียนทราบถึงความรู้สึกนึกคิดด้านดีที่ครูมีให้เขา รวมทั้งให้เกียรติผู้เรียนทั้งในแง่ความรู้สึกและความคิดเห็น

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคต ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกจากนั้นแล้ว นักบริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาก็จะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นมาตรฐานเพื่อให้การจัดการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษาชาติจะมีรูปแบบที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไข 2545 ที่เป็นรูปธรรม จะมีการบริการความรู้ จะมีการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย มีระเบียบวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนและการเรียนรู้ก็จะไม่จำกัดอยู่เฉพาะผู้เรียนเท่านั้นครูผู้สอนจะปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ฝึกฝน ให้คำแนะนำ ในลักษณะที่เป็นโค้ชแต่ในขณะเดียวกันครูผู้สอนเองก็จะมีพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้มากขึ้น ผู้เรียนจะมีทางเลือกที่หลากหลายโดยมีสิทธิ์ที่จะเลือกเรียนในสาขาใดสาขาหนึ่งที่ตนเองถนัดเพื่อความเป็นเลิศในสาขาวิชานั้นและสามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันได้จริง

3. การจัดสื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้จะใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีเป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น เข้าถึงคลังความรู้ ได้ง่ายขึ้น และสื่อจะมีความทันสมัย ใช้งาน พกพาสะดวก

สามารถนำไปใช้ได้ทุกที่ทุกเวลาโดยมีแนวทาง คือ สถานศึกษาจะมีอิสระในการคัดสรรสื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนรู้ที่สูงขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริการสื่อแก่นักเรียนโดยทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับกิดานันท์ มลิทอง (2543:89) ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของผู้ส่งไปถึงผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกรมวิชาการ(2544ข:23-24) ที่กล่าวว่า การจัดสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ สื่อที่จะนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทั้งของผู้เรียนและผู้สอน
2. ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง รวมทั้งนำสื่อที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้
3. รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้

เป็นไปอย่างมีคุณค่า กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดเวลา

ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนในอนาคตจะมีรูปแบบที่หลากหลายโดยนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้และจะมีรูปแบบในการบริหารจัดการที่จะมีรัฐบาลเข้ามาดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ

4. การวัดผลประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านวัดผลประเมินผล ต้องเพิ่มเติมการวัดสมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยปรับจากระบบที่ใช้ค่าสำคัญสะท้อนมาตรฐานเป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร หรือระบบร้อยละเช่นเดียวกับการวัดองค์ความรู้ แล้วนำทุกด้านมารวมกันเพื่อหาค่าเฉลี่ย ถึงจะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่เน้นการสอบแบบข้อสอบปรนัย เน้นการปฏิบัติและการสร้างชิ้นงาน โดยมีแนวทาง คือสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการวัดผลประเมินผลด้านสมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยต้องออกแบบเครื่องมือวัดที่มีความเป็นปรนัย มีค่าความเชื่อมั่นและมีอำนาจจำแนกเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น

คนดี ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรม ระบุว่า (2542:124) ที่กล่าวว่า การวัดผล คือการตรวจสอบ พฤติกรรมทางด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยใช้เครื่องมือทดสอบเพื่อให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ทั้งยังสอดคล้องกับ เสนอ ภิรมจิตรผ่อง (2542:1) ที่กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง การกำหนดตัวเลขแทนสิ่งที่ต้องการวัดแทนปริมาณสิ่งที่ต้องการวัดด้วยเครื่องมือ และมาตรวัดที่เหมาะสม ทั้งยังสอดคล้องกับ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2543:486) ที่กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การนำสิ่งที่ได้มาตัดสินค่าโดยนำเกณฑ์มาเกี่ยวข้อง และยังสอดคล้องกับ กังวล เทียนกัญท์เทศน์ (2540:15) ที่กล่าวว่า การวัดผล คือการดำเนินการอย่างมีวิธีการเพื่อให้ทราบถึงปริมาณทางด้านคุณภาพของสิ่งของหรือบุคคลและอธิบายได้ในรูปของปริมาณ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสิ่งที่จะวัดและตามวัตถุประสงค์ของการวัดนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2543:21) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง การกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะ และยังสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 (2545:17-18) ที่ว่าการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และยังสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546:32) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร เป็นผลที่ได้จากประสบการณ์ โดยไม่ใช่ผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น โดยบังเอิญ เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความรู้สึกและทักษะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ที่สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณภาพของนักเรียนตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ เพื่อประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยใช้เครื่องมือและเกณฑ์การวัดที่หลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียน เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาตามสภาพจริง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม การทดสอบตามความเหมาะสม

ดังนั้นการวัดผลประเมินผลด้านเครื่องมือในอนาคตจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือให้เป็นที่น่าเชื่อถือ จะมีระเบียบวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่จะสามารถตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้อย่างชัดเจนจะมีการจัดทำเกณฑ์การวัดผลประเมินผลด้านสมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเกณฑ์ที่มีมาตรฐานในการให้คะแนน พร้อมทั้งมีความเป็นปรนัยเพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียน ได้ครบทุกด้านทั้งด้านเนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ สมรรถนะของผู้เรียนที่เป็นทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตพร้อมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อผู้เรียนเติบโตไปเป็นคนคุณภาพ มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน โดยเน้น

การประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีสัดส่วนในวัดผลประเมินที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้เพื่อผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ครบทุกด้าน

5. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านบุคคลนั้นก็ยังเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่เดิมโดยเพิ่มเติมตัวแทนจากสถานประกอบการ ด้านบทบาทหน้าที่ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทำนองเดียวกับการบริหารกิจการในบริษัท คือมีคณะกรรมการที่เป็นทีมบริหารคอยดูแลให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุน กำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย วิถีปฏิบัติ และการประเมินผล โดยมีแนวทางคือ มีมาตรฐานในการคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการศึกษาเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเตรียมการในจ่ายค่าตอบแทนในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 กำหนดว่านอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เพื่อให้ส่วนต่างๆของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นหลากหลายตอบสนองต่อผู้เรียน ได้อย่างกว้างขวางและสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 30-51) ที่ว่าการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาทำให้บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยบทบาทผู้สอน คือ การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ที่เป็นอัตลักษณ์ ทำให้การถ่ายทอดความรู้ให้แก่แก่นักเรียนนั้น นอกจากจะเป็นหน้าที่ของบุคลากรครูในสถานศึกษาแล้วยังมีความร่วมมือของบุคลากรที่มีในชุมชนร่วมกันถ่ายทอด ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ให้แก่นักเรียน โดยสถานศึกษาได้ทำการแต่งตั้งให้บุคลากรซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดการศึกษาของสถานศึกษานอกจากนี้สอดคล้องกับ งามพิศ สัตย์สงวน(2538:101) ที่กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นและบทบาท คือ การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2542:315) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุพัตรา สุภาพ (2540:30) ที่กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ตามสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น

ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในอนาคตจะต้องมีการนำเอาตัวแทนทุกภาคส่วนมาเป็นส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เป็นรูปธรรมโดยเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นคณะกรรมการบริหาร โดยจะต้อง คอยดูแลให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุน กำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย วิถีปฏิบัติ และเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่ง ดังนั้นบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอนาคตจะมีภาระหน้าที่และบทบาทที่ชัดเจนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน โดยมีโครงสร้างการบริหารงานมีการลงเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อดูแลให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษารวมทั้งจะต้องมีคำตอบแทนทำให้บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอนาคตจะมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารที่มีคำตอบแทนและภาระหน้าที่ที่ชัดเจนในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามกรอบแนวคิดของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ได้แนวโน้มการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดนราธิวาสเพื่อให้มีการนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสู่การปฏิบัติจึงควรดำเนินการดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรออกแบบโครงสร้างรายวิชาและเวลาเรียนในระดับประถมศึกษาโดยเน้นทักษะทางด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์ โดยบูรณาการสาระอื่น ๆ เป็นทักษะชีวิต นับเวลาเรียนในเชิงบูรณาการ หรือนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ เช่น กิจกรรมค่าย ทักษะศึกษา มาปรับใช้โดยนับเป็นเวลาเรียนส่วนในระดับมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ควรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เน้นวิชาชีพ และการปฏิบัติจริง รวมทั้งความเป็นเลิศในสาขาวิชาเพื่อให้นักเรียนที่เรียนจบ มีความพร้อมในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยเน้นการมีเครือข่ายและภาคีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ครูควรนำวิธีการจัดการ

ความรู้(Knowledge Management)มาใช้ในการพัฒนาทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้แนะนำวิธีการเรียนรู้เพื่อให้ให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีภูมิคุ้มกัน สถานศึกษาควรปรับรูปแบบการนับเวลาเรียนของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นกิจกรรมค่าการเรียนรู้บูรณาการทัศนศึกษาออกสถานที่ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการด้านสื่อการเรียนรู้เพื่อคัดสรรสื่อที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับนักเรียน พร้อมทั้งควบคุมติดตามการใช้สื่อของครูเพื่อให้ทั่วถึงนักเรียน ครูควรมีรายงานการใช้สื่อเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อแต่ละชนิดที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

ด้านการวัดผลประเมินผล สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนให้กับฝ่ายวัดผลประเมินผลในการจัดทำเครื่องมือการวัดผลประเมินผลที่มีคุณภาพทั้งที่เป็นการวัดองค์ความรู้ สมรรถนะของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่การจัดทำเครื่องมือให้มีขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ชัดเจน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุม

การหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้กับนักเรียน มีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผล และนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาค่าทางสถิติเพื่อเป็นข้อมูลให้ครูได้นำกลับไปพัฒนาการออกแบบเครื่องมือการวัดผลประเมินผล

ด้านบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรมีแนวทางในการคัดสรรคณะกรรมการ สถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาเสียสละและทุ่มเทเวลาให้กับการจัดการศึกษาโดยมีค่าตอบแทน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนนำไปสู่การพัฒนาควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
2. เพื่อให้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้จากการค้นพบครั้งนี้ นำไปสู่การปฏิบัติจริงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน
3. เพื่อให้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนนำไปสู่การแนวทางการปฏิบัติโดยละเอียดควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเจาะลึกเฉพาะด้านคือ ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและด้านบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา